
HUKUMAN MATI: SATU TINJAUAN DARI SUDUT SEJARAH PERUNDANGAN DI MALAYSIA

RAHMATH NISA BINTI SEGU ALAVUDIN*

MCJ, UNIVERSITI MALAYA

FAKULTI UNDANG-UNDANG, UNIVERSITI MALAYA

JAL ZABDI BIN MOHD YUSOFF**

Ph.D, UNIVERSITI MALAYA

FAKULTI UNDANG-UNDANG, UNIVERSITI MALAYA

ABSTRAK: Kajian-kajian awal yang dijalankan menunjukkan undang-undang yang memperuntukkan hukuman mati yang masih berkuatkuasa di Malaysia pada masa kini telah wujud sejak sekian lama. Ini termasuklah semasa Empayar Kesultanan Melaka yang mana undang-undang adat tetap terus diamalkan disamping wujudnya pengaruh undang-undang Islam. Manakala, di Sabah dan Sarawak pula, undang-undang adat memainkan peranan yang lebih penting berbanding Semenanjung Malaysia. Secara spesifiknya sejarah perundangan yang ditelusuri membuktikan bahawa hukuman mati telah wujud di dalam Hukum Kanun Melaka (HKM) iaitu kira-kira 605 tahun yang lalu. Fakta ini sekaligus mengukuhkan hujah bahawa hukuman mati pernah dipraktikkan di negara ini sebelum kehadiran penjajah Barat dan pelaksanaan undang-undang mereka. Pengenalan undang-undang yang memperuntukkan hukuman mati di Malaysia, penguatkuasaan serta pelaksanaannya di Mahkamah dilihat pada satu peringkat agak berkembang. Ini ternyata dengan beberapa peruntukan tambahan yang memperkenalkan hukuman mati sama ada secara mandatori atau hukuman alternatif. Justeru itu, di dalam artikel ini, penulis-penulis akan menyelusuri perkembangan undang-undang yang memperuntukkan hukuman mati di Malaysia bagi melihat niat dan hasrat penggubal undang-undang. Hal ini adalah penting dalam konteks perkembangan semasa yang mana terdapat desakan daripada serata peringkat mengenai pemansuhan undang-undang yang memperuntukkan hukuman mati.

KATA KUNCI: hukuman mati, sejarah, perkembangan, Malaysia

PENDAHULUAN

Sebagaimana yang telah disebutkan oleh seorang pakar undang-undang bahawa, "Di negeri-negeri Melayu sebelum masuknya pengaruh kerajaan British, undang-undang asas atau undang-undang negeri ialah undang-undang Islam bersama adat Melayu."¹

Apabila perbincangan mengenai negeri-negeri Melayu sebelum dipengaruhi oleh British di Semenanjung Tanah Melayu pada abad ke 15 dan awal abad ke 16, bukti-bukti dokumen sahih yang didapati, jelas bahawa Melaka merupakan kerajaan Melayu tua di Semenanjung Tanah Melayu yang pertama mempunyai undang-undang bertulis. Ini dapat dilihat pada Batu Bersurat yang ditemui di Kuala Berang, Terengganu yang bertarikh 702 Hijrah, di mana tulisan bahasa Melayu huruf Arab tentang hukum syara' yang wajib dipatuhi oleh rakyat di Kerajaan Islam Terengganu antara lain menyatakan, "Wajib di atas Muslimin patuh kepada undang-

¹ Ahmad Ibrahim. ((1976). *Kedudukan Undang-Undang Islam dalam Masyarakat Melayu*. Kertas kerja yang dibentangkan dalam Seminar Islam dan Kebudayaan Melayu, Kuala Lumpur, Malaysia.

undang Tuhan kerana ia adalah perintah-perintah Allah yang berkuasa lagi mulia dan mengeluarkan hukum-hukum seperti ini wajib di atas sekalian raja-raja Muslimin untuk kebaikan negeri-negeri mereka."² Hakikat ini terbukti dengan wujudnya teks Melayu lama daripada genre undang-undang dan catatan sejarah tradisional Melaka, iaitu Sejarah Melayu atau *Sulalatus Salatin*³.

Dari zaman pemerintahan Parameswara hingga kurun 1511, zaman awal kerajaan Melaka diikat dengan tradisi temurun Melayu-Hindu atau Buddha dan kemudiannya Islam, tradisi dan budayalah yang telah melahirkan sesuatu penciptaan masyarakat yang kemudiannya telah mengalami proses rasionalisasi⁴. Dalam konteks undang-undang tradisional yang berupa warisan dari zaman Islam, hukum adat yang diselaraskan dengan hukum-hukum Islam telah membentuk undang-undang dalam bidang 'muamalat' dan ibadah, mahupun merangkumi jenayah dan 'munakahat'.

SUMBER UNDANG-UNDANG MELAKA

Undang-undang di Melaka dapat dirujuk melalui teks undang-undangnya selain teks sejarah. Sehingga yang diketahui, teks undang-undang di Melaka terbahagi kepada dua iaitu Hukum Kanun Melaka atau Undang-Undang Melaka⁵ yang meliputi tanggungjawab raja serta pembesar, pantang larang di kalangan anggota masyarakat, penghukuman sebab kesalahan jenayah dan awam, undang-undang keluarga, permasalahan ibadah dan muamalat yang amat jelas dan hukum perhumaan⁶.

Kedua ialah Undang-Undang Laut Melaka⁷ dan peruntukannya adalah bersabit dengan hal-hal di laut seperti tanggungjawab pegawai-pegawai kapal, tatacara pelayaran dan perniagaan, hukuman terhadap kesalahan jenayah atau syariah Islam dan juga bidang kuasa nakhoda kapal. Oleh kerana terlalu banyak hal-hal yang tidak selaras dengan perkara-perkara yang diperuntukkan dalam kedua-dua undang-undang tersebut, maka hukuman yang akan dijatuhkan itu selalu bercampur aduk. Hukuman bagi kesalahan syariah berzina contohnya dicampuradukkan dengan tatacara berjual beli menurut 'muamalat' Islam. Oleh yang demikian, sekiranya dilihat setiap fasal dalam kedua-dua undang-undang tersebut, maka adalah sukar untuk dibuat pengasingan antara hukum adat dengan undang-undang Islam⁸.

Asal usul undang-undang yang wujud dalam kedua-dua teks tersebut masih belum dapat dipastikan. Pembentukannya mungkin berlaku di sepanjang zaman pemerintahan Iskandar Syah, Sultan Muhammad Syah dan Sultan Muzaffar Syah. Walaubagaimanapun, adalah jelas bahawa hukum-hukum Islam telah dijadikan sebahagian besar daripada HKM

² Syed Muhammad Naquib al-Attas. (1969). *Preliminary Statements on a General Theory of the Islamization of the Malay-Indonesia Archipelago*. Kuala Lumpur, Malaysia: Dewan Bahasa dan Pustaka.

³ Birch, W.D.G. (1880). *The Commentaries of the Great Alfonso Dalboquerque III*, No. LXII. London, England: The Hakluyt Society.:

⁴ Ahmad Ibrahim. (1978). *A Note on the Malay Legal Digest*. Kertas kerja yang dibentangkan di Seminar Kesultanan Melayu, UNESCO, Ujung Pandang, Sulawesi, Indonesia.

⁵ Teks undang-undang yang digunakan di sini ialah teks penyelenggaraan terbaru oleh Liaw Yock Feng, *Undang-Undang Melaka*, The Hague, 1976.

⁶ Feng, L.Y.. (1976). *Undang-Undang Melaka. The Laws of Melacca*. Bibliotheca, Indonesia: The Hague. Fasal 0.1.

⁷ Naskah yang digunakan di sini adalah diselenggarakan oleh R.O. Winstedt dan Jossellin de Jong, *The Maritime Laws of Melacca*, JMBRAS, XXIX, 1956, ms 25-77.

⁸ Naskah yang digunakan di sini adalah diselenggarakan oleh R.O. Winstedt dan Jossellin de Jong, *The Maritime Laws of Melacca*, JMBRAS, XXIX, 1956, ms 25-77.

selepas pemerintahan Megat Iskandar Syah⁹. Dari semasa ke semasa, HKM ditokok tambah; daripada sembilan fasal menjadi dua puluh dua fasal dan berkembang lagi menjadi empat puluh empat fasal¹⁰.

UNDANG-UNDANG HUKUMAN MATI DI DALAM HUKUM KANUN MELAKA

Undang-undang jenayah Islam di dalam HKM ini terbahagi kepada tiga kategori iaitu hukuman hudud, qisas dan takzir¹¹. Hukuman mati tergolong di bawah kategori qisas. 'Qisas' dari segi bahasa bermaksud hukuman yang sama ke atas pesalah seperti perbuatan bunuh di balas bunuh. Dalam HKM peruntukan mengenai jenayah membunuh hanya dikuatkuasakan kepada mereka yang melakukan jenayah membunuh, sekiranya sabit kesalahan. Perkara ini jelas terdapat pada Fasal 5.1 dan Fasal 8.2 yang diterapkan secara eksplisit berdasarkan hukum Islam. Malahan, di dalam Fasal 39¹² memperuntukan hukuman bagi pembunuhan yang beragama Islam dan bukan beragama Islam. Semua peruntukan ini sesuai dengan undang-undang jenayah Islam (Qisas) di mana orang yang membunuh hendaklah juga dihukum bunuh apabila telah disabitkan kesalahannya. Jelas, hukuman mati yang diperuntukan di dalam HKM itu menunjukkan pengaruh Islam yang kuat di dalam bidang jenayah.

Selain itu, hukum adat juga menentukan bahawa hukuman mati boleh juga dijatuhkan kerana:

- a. Fasal 2.1 – Mereka yang menggunakan bahasa larangan seperti titah, patik, murka, kurnia dan anugerah;
- b. Fasal 2.2 – Mereka yang memalsukan perintah dan titah raja;
- c. Fasal 5.1 – Mereka yang membunuh tanpa pengetahuan raja atau pembesar; dan
- d. Fasal 4 – Kesalahan dari segi hukum adat yang lain seperti membunuh, menikam atau menetak orang, merampas harta orang, mendustakan hakim dan menafikan perintah raja.

Perihal fasal lain dalam HKM, hukuman adat melarang hukuman mati kepada pembunuhan sekiranya pembunuhan tadi didapati membunuh dalam empat keadaan iaitu membunuhan madu, membunuhan pencuri yang lari dengan syarat-syarat tertentu, membunuhan orang yang memberi aib atau malu dan membunuhan orang yang membuat angkara¹³. Bagi kategori ini, hukuman yang dikenakan terhadap mereka yang membunuh hanyalah berupa denda sahaja.

HKM tidak mendokumentasikan dan menentukan bahawa perbuatan memfitnah juga harus dibunuh. Tetapi bukti sejarah dalam Sejarah Melayu menunjukkan bahawa orang yang memfitnah seperti perbuatan Kitul dan Raja Mendeliar dalam skandal pembunuhan Bendahara

⁹ Shellabear, W.G. (1961). *Sejarah Melayu*. Singapura: American Mission, ms 88-89.

¹⁰ Feng, L.Y.. (1976). *Undang-Undang Melaka. The Laws of Melacca*. Bibliotheca, Indonesia: The Hague.

¹¹ Perbahasan tentang undang-undang jenayah qisas dan takzir telah banyak dibahaskan oleh ulamak fiqh di dalam kitab-kitab yang muktabar. Bagi tujuan secara mendalam, sila lihat buku yang dikarang oleh Abdul Qadir Audah. (1998). *al-Tasyriq al-jinai'e al-Islami muqarranan bi al-qanun al-wadie.*, Al-Resalah: Beirut Lebanon. Buku ini juga telah diterjemahkan di dalam bahasa Inggeris yang bertajuk *Criminal Law of Islam*. Buku ini telah diterjemahkan oleh S. Zakir Aijaz. (1999). New Delhi: Khitab Bharan.

¹² "Apabila seorang akil baligh membunuh Islam dengan disahajanya, dibunuhnya itu laki-laki atau perempuan atau kecil atau besar, maka yang membunuh itu dibunuh. Bermula tiada harus Islam dibunuh sebab membunuhan kafir; dan tiada harus merdehika dibunuh sebab membunuhan abdi dan tiada harus bapa dibunuh sebab membunuhan anaknya".

¹³ Feng, L.Y.. (1976). *Undang-Undang Melaka. The Laws of Melacca*. Bibliotheca, Indonesia: The Hague. Fasal 5.2.

Seri Maharaja Tun Mutahir, juga dihukum bunuh kerana perintah atau hukuman tersebut keluar dari mulut raja¹⁴. Malahan, cara membunuh juga adalah mengikut tradisi dan hukum adat setempat apabila Kitul, "...disuruh sulakan melintang dengan segala anak bininya.¹⁵"

Hukuman sula adalah suatu kaedah membunuh mengikut hukum adat yang terdapat di Melaka dan beberapa buah kerajaan Melayu di rantau ini. Ini tidak terdapat dalam tradisi membunuh mengikut hukum Islam. Terdapat tiga kesan utama daripada hukuman mati di dalam HKM iaitu malu, sakit yang amat sangat dan maut. Matlamatnya adalah sama dengan hukum Islam, iaitu orang yang dipersalahkan itu dikehendaki mati.

Undang-undang qisas dalam Islam tidak pernah menuntut bahawa seluruh anggota keluarga si pesalah yang membunuh harus juga dibunuh, namun hukum adat mengharuskan untuk berbuat demikian, inikan pula sekiranya penguatkuasaannya dititahkan oleh raja sendiri. Dalam sejarah Melayu, hukuman sedemikian juga dikenakan terhadap Hang Jebat dan Hang Kasturi yang dianggap menderhaka. Oleh yang demikian, memfitnah juga dalam konteks ini mempunyai tahap dan taraf kesalahan yang serupa dengan menderhaka dan boleh dikenakan hukuman mati. Kesemua alasan pelaksanaan hukuman ini membuktikan bahawa hubungan harmoni dan saling melengkapi dan tidak menunjukkan pertentangan dalam perjalanan dan perlaksanaan undang-undang di bawah HKM, hukum adat, hukum Islam, titah raja dan keputusan para hakim dan pembesar.

Perlaksanaan undang-undang Islam ini telah terhenti setelah kedatangan Inggeris ke Tanah Melayu¹⁶. Pihak Inggeris telah memperkenalkan undang-undang Inggeris ke Negeri-Negeri Selat (NNS) dengan memperkenalkan Piagam Keadilan Pertama 1807, Piagam Keadilan Kedua 1826 dan Piagam Keadilan 1855¹⁷. Kesan dan piagam ini ialah undang-undang jenayah telah ditadbir mengikut undang-undang Inggeris. Manakala di Negeri-Negeri Melayu Bersekutu pula telah menerima sistem Residen (penasihat Inggeris) di mana satu perjanjian dibuat dengan Raja-raja Melayu menghendaki Raja-raja Melayu mengikuti nasihat mereka dalam semua perkara pentadbiran kecuali mengenai agama Islam dan adat Melayu. Dalam pada itu beberapa peraturan dalam undang-undang adat Melayu telah diberi penilaian semula, dirombak, dihapus atau digantikan dengan undang-undang Inggeris yang moden. Kuasa perundangan tidak lagi terletak di tangan raja, pembesar dan hakim istana; sebaliknya berada di bawah *magistrate* yang berasal dari England. Sistem pengadilan juga mengalami perubahan daripada istana ke pengadilan mahkamah secara lebih sistematis¹⁸.

Namun begitu sejarah juga membuktikan mereka juga akhirnya mencampuri bidang agama Islam dan adat istiadat Melayu terutamanya di dalam pentadbiran Mahkamah. Akhirnya secara perlahan-lahan prinsip undang-undang Inggeris telah diserapkan di dalam bidang perundangan negara dengan membawa bersamanya "Common Law of England" dan "the rules of equity". Ia dibawa masuk melalui Charter, peguam-pegawai dan hakim-hakim yang terlatih di England dan kemudian melalui undang-undang bertulis seperti Ordinan,

¹⁴ Shellabear. W.G. (1961). *Sejarah Melayu*. Singapura: American Mission, ms 264.

¹⁵ Shellabear. W.G. (1961). *Sejarah Melayu*. Singapura: American Mission, ms 264.

¹⁶ Ahmad Mohamed Ibrahim. (1997). Pentadbiran undang-undang Islam di Malaysia. Kuala Lumpur: Institut Kefahaman Islam Malaysia, ms 167.

¹⁷ Lihat secara terperinci sejarah perkembangan undang-undang Inggeris ke Tanah Melayu di dalam buku Ahmad Ibrahim & Ahilemah Joned. (1992). *Sistem undang-undang di Malaysia*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa Dan Pustaka, ms 15- 23. Walaupun pihak Portugis dan Belanda lebih awal menjajah Melaka, tetapi mereka mengiktiraf undang-undang adat dan Islam sebagai undang-undang negeri Melaka ketika itu.

¹⁸ Jelani Harun. (2008). *Kajian Naskah Undang-Undang Adat Melayu di London*. *Sari*, 26, 127 -148.

Enamen, Kanun, Kaedah dan Peraturan. Maka, makin sehari semakin kukuhlah kedudukan undang-undang Inggeris dan pelaksanaannya di negara ini¹⁹.

Setahun sebelum British meninggalkan Malaya, Akta Undang-Undang Sivil 1956 dikanunkan. Ia memperuntukkan bahawa "Common Law of England" dan "the rules of equity" seperti yang berkuatkuasa di England pada 7 April 1956 hendaklah di pakai, melainkan jika ianya didapati tidak sesuai dengan keadaan di sini. Peruntukan yang sama telah digunakan di Sabah dan Sarawak namun tarikhnya berlainan²⁰. Akhirnya, undang-undang Islam yang asalnya adalah undang-undang negara ketika itu telah dipinggirkan dengan pengertian yang amat sempit.

KEDUDUKAN HUKUMAN MATI DI MALAYSIA

Definisi hukuman mati yang paling sesuai ialah hukuman yang telah diperuntukan oleh undang-undang yang mesti dijatuhkan²¹ oleh Mahkamah apabila tertuduh telah disabitkan dengan kesalahan tersebut tanpa pilihan²² atau gantian kepada sebarang hukuman lain seperti yang termaktub di dalam Akta²³. Mengikut undang-undang Malaysia, kesalahan jenayah melibatkan hukuman mati mandatori adalah berdasarkan peruntukan undang-undang berikut:

- a. Seksyen 39B Akta Dadah Berbahaya 1952²⁴ – mengedar dadah berbahaya;
- b. Seksyen 302 Kanun Keseksaan²⁵ – kesalahan membunuh;
- c. Seksyen 130C Kanun Keseksaan²⁶ – melakukan keganasan "terroisme" menyebabkan kematian;
- d. Seksyen 3 Akta Senjata Api (Penalti Lebih Berat) 1971²⁷ – penalti melepaskan tembakan daripada sesuatu senjata api dengan niat hendak menyebabkan kematian atau kecederaan walaupun tiada sebarang kecederaan dilakukan; dan
- e. Seksyen 3A Akta Senjata Api (Penalti Lebih Berat) 1971²⁸ – penalti bagi rakan-rakan sejenayah dalam melepaskan tembakan senjata api.

Dalam pada itu, kesalahan yang boleh dijatuhkan hukuman mati adalah seperti berikut:

- a. Seksyen 121 Kanun Keseksaan²⁹ – berperang atau mencuba berperang atau bersubahat bagi menentang Yang di-Pertuan Agong atau Raja atau Yang di-Pertua Negeri;
- b. Seksyen 121A Kanun Keseksaan³⁰ – kesalahan-kesalahan terhadap tubuh Yang di-Pertuan Agong, atau Raja atau Yang di-Pertua Negeri;
- c. Seksyen 132 Kanun Keseksaan³¹ – menyubahati dahagi;

¹⁹ Abdul Hamid B Hj Mohamad. (2001). *Sistem Kehakiman dan Perundangan di Malaysia: Satu Wawasan*. <www.tunabdulhamid.my/.../689_1cbdf5ba1575312a82147aa0ab6c645>

²⁰ Abdul Hamid B Hj Mohamad. (2001). *Sistem Kehakiman dan Perundangan di Malaysia: Satu Wawasan*. <www.tunabdulhamid.my/.../689_1cbdf5ba1575312a82147aa0ab6c645>

²¹ Kamus Dewan (4th ed.).(2010). Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.

²² William C. Burton. (1990). *Legal Thesaurus* (2nd ed.). New York: Macmillan Publishing Company, ms 328.

²³ al-Faruqi Harith Suleiman. *Faroqi's Law Dictionary* (5th ed.).(1988). Beirut: Librairie du Liban, ms 441.

²⁴ [Akta 234].

²⁵ [Akta 574].

²⁶ [Akta 574].

²⁷ [Akta 37].

²⁸ [Akta 37].

²⁹ [Akta 574].

³⁰ [Akta 574].

³¹ [Akta 574].

- d. Seksyen 194 Kanun Keseksaan³² – memberi atau mereka keterangan palsu dengan niat hendak mendapa sabitan atas kesalahan hukum bunuh
- e. Seksyen 305 Kanun Keseksaan³³ – menyubahati kanak-kanak atau orang gila membunuh diri;
- f. Seksyen 307 Kanun Keseksaan³⁴ – mencuba membunuh orang;
- g. Seksyen 364 Kanun Keseksaan³⁵ – penculikan;
- h. Seksyen 376 Kanun Keseksaan³⁶ – merogol sehingga menyebabkan kematian;
- i. Seksyen 396 Kanun Keseksaan³⁷ – rompak berkumpulan serta membunuh orang;
- j. Seksyen 7 Akta Senjata Api (Penalti Lebih Berat) 1971³⁸ – penalty mengedor senjata api; dan
- k. Seksyen 3 Akta Penculikan 1961³⁹ – penculikan, penahanan salah atau bagi tujuan tebusan.

Hukuman adalah bermatlamatkan pembalasan yang setimpal dengan kesalahan. Pembalasan yang tegas dan keras adalah dipercayai dapat mencegah perlakuan jenayah. Ini boleh berlaku apabila penjenayah dan orang ramai mengetahui hukuman khusus akan dikenakan sekiranya dia didapati bersalah dengan kesalahan jenayah tertentu. Secara umumnya hukuman mati di Malaysia adalah lebih bermatlamatkan penghukuman daripada pemulihian⁴⁰.

HUKUMAN MATI DI BAWAH KANUN KESEKSAAN

Kekacauan yang sering berlaku angkara percaduhan di antara kongsi-kongsi gelap di NNS seperti di Pulau Pinang (1867) dan di Singapura (1870) mempunyai hikmah yang tersendiri. Ia mendorong ke arah usaha menguatkuasakan undang-undang jenayah yang lebih mantap untuk menangani masalah jenayah yang kian serius di NNS. Dua tahun selepas berlakunya kekacauan di Pulau Pinang, Majlis Perundangan yang bermesyuarat pada 29 Disember 1869 memutuskan untuk menggunakan Kod Penal dari India sebagai undang-undang jenayah yang baru dengan melakukan beberapa pengubahsuaian untuk keperluan NNS⁴¹. Kebanyakan peruntukan-peruntukan di dalam Kanun Keseksaan ini menggunakan peruntukan yang sama dengan India dan diubahsuaikan dengan keadaan tempatan.

Kod ini sangat penting di dalam usaha British menangani pelbagai jenis jenayah kerana ia mentakrifkan perbuatan yang disifatkan sebagai jenayah serta jenis-jenis hukuman yang dijatuhkan ke atasnya. Dengan adanya kod ini, semua perlakuan jenayah dapat ditangani mengikut peruntukan yang ada secara sah di sisi undang-undang. Hukuman mati di bawah undang-undang jenayah ini menjadi garis panduan untuk berurusan dengan jenayah dan penjenayah di NNS dan masih kekal digunakan sehingga ke hari ini.

---

³² [Akta 574].

³³ [Akta 574].

³⁴ [Akta 574].

³⁵ [Akta 574].

³⁶ [Akta 574].

³⁷ [Akta 574].

³⁸ [Akta 37].

³⁹ [Akta 365].

⁴⁰ Anwarul Yaqin. (1996). *Law and Society in Malaysia*. Kuala Lumpur: International Law Book Services, ms 361.

⁴¹ Nordin Hussin & Shakimah Che Abdullah. (2011) Pentadbiran Kolonial Inggeris di Negeri-Negeri Selatan dan Usaha Membanteras Jenayah. *Malaysian Journal of Society and Space*, 7, 141-154.

Namun begitu, pindaan telah diperlihatkan pada tahun 2012 bagi maksud melindungi keselamatan negara dan ketenteraman awam, khususnya pada Bab VIA Kanun Keseksaan dengan beberapa kesalahan-kesalahan yang berciri terrorism keganasan telah dimasukkan bertujuan untuk menangani masalah keganasan. Ini adalah memandangkan kewujudan Akta Kesalahan Keselamatan (Langkah-Langkah Khas) 2012⁴² hanya memperuntukkan langkah-langkah khas untuk menangani kesalahan keselamatan dan tidak membuat peruntukan mengenai jenis kesalahan yang menjadi kesalahan keselamatan. Untuk mengelakkan berlakunya kelompongan dari segi jenis kesalahan, akta ini telah dipinda bagi mewujudkan kesalahan baru bagi menangani ancaman pengganas, sabotaj, pengintipan dan aktiviti yang menjelaskan Demokrasi Berparlimen⁴³.

Justeru, kesalahan baru iaitu menjadi anggota kumpulan pengganas yang diwujudkan di bawah Bab VIA Kanun Keseksaan, dan melakukan aktiviti pengganasan sehingga menyebabkan kematian, hukuman bagi kesalahan ini ialah hukuman mati⁴⁴. Pindaan ini akan dapat membantu mencapai matlamat untuk pelaksanaan dan pentadbiran sistem perundungan yang lebih adil di samping memelihara kebebasan hak asasi individu sebagai mana yang dijamin oleh Perlembagaan Persekutuan. Selain itu, pindaan ini dilihat dapat memastikan bahawa keselamatan negara serta ketenteraman, keharmonian dan kesejahteraan rakyat dan negara terus dikekalkan⁴⁵.

HUKUMAN MATI DI BAWAH AKTA SENJATA API (PENALTI LEBIH BERAT) 1971

Akta Senjata Api (Penalti Lebih Berat) 1971 ini digunakan bagi mengenakan hukuman tambahan ke atas kesalahan-kesalahan yang melibatkan senjata api dalam jenayah tertentu. Jenayah-jenayah yang dimaksudkan ialah peragut, rompakan, menghalang atau menentang tangkapan polis, lari dari tahanan yang sah, mlarikan diri atau menolak orang yang melakukan pecah rumah atau penceroboh ke atas rumah. Pada masa Rang Undang-Undang Akta Senjata Api (Penalti Lebih Berat) dibentangkan iaitu pada 27 Julai 1971⁴⁶, walaupun hukuman-hukuman tersebut boleh dikenakan di bawah peruntukan Kanun Keseksaan iaitu yang membawa hukuman di antara 6 tahun sehingga seumur hidup (iaitu penjara sehingga 20 tahun). Selain daripada itu, penalti tambahan adalah dikenakan oleh seksyen 30 dalam Akta Senjata No 21 Tahun 1960 apabila kesalahan itu dilakukan dengan menggunakan senjata api, namun begitu penalti-penalti tersebut adalah tidak berhasil untuk mencegah penjenayah-penjenayah daripada menggunakan senjata api dalam melakukan kesalahan tersebut.

Dengan penggubalan akta ini, hukuman mati adalah mandatori jika semasa melakukan jenayah-jenayah tersebut tembakan telah dilepaskan. Begitu juga rakan sejenayah yang terlibat melepaskan tembakan tersebut akan dihukum mati. Kedua-dua seksyen 3⁴⁷ dan 3A⁴⁸ dalam Akta ini adalah berhubung dengan hukuman ke atas kesalahan melepaskan tembakan.

⁴² [Akta 747].

⁴³ Pembentangan Parlimen Dewan Rakyat Kedua Belas. Penggal Kelima, Mesyuarat Pertama. 17 April 2012.

⁴⁴ Seksyen 130C(1)(a) Kanun Keseksaan [Akta 574].

⁴⁵ Pembentangan Parlimen Dewan Rakyat Kedua Belas. Penggal Kelima, Mesyuarat Pertama. 17 April 2012.

⁴⁶ Pembentangan Parlimen Dewan Rakyat Ketiga. Penggal Pertama, Mesyuarat Ketiga. 27 Julai 1971.

⁴⁷ "Seseorang yang pada masa melakukan atau cuba melakukan atau bersubahat melakukan sesuatu kesalahan berjadual melepaskan tembakan daripada sesuatu senjata api dengan niat hendak menyebabkan kematian atau kecederaan kepada seseorang hendaklah dihukum mati walaupun tiada apa-apa kecederaan berlaku oleh sebabnya."

⁴⁸ "Jika, dengan niat hendak menyebabkan kematian atau kecederaan kepada seseorang, seseorang melepaskan tembakan senjata api pada masa melakukan atau cuba melakukan atau bersubahat

Perbezaannya ialah seksyen 3 mengenakan hukuman mati ke atas penjenayah yang melepaskan tembakan senjata api, melakukan, mencuba melakukan atau bersubahat melakukan apa-apa kesalahan jenayah. Tembakan yang dimaksudkan oleh seksyen ini ialah sehingga menyebabkan kecederaan kepada mana-mana orang. Namun begitu, terdapat kelonggaran pada seksyen 3A berhubung dengan hukuman di mana rakan sejenayah di dalam seksyen 3A boleh menunjukkan bahawa beliau telah mengambil semua langkah-langkah yang munasabah untuk menghalang pelepasan tembakan.

HUKUMAN MATI DI BAWAH AKTA DADAH BERBAHAYA 1952

Akta Dadah Berbahaya digubal semasa pemerintahan British di Malaysia. Akta ini dibuat bertujuan menyediakan peruntukan yang lebih baik mengenai import, eksport, pengeluaran, jualan dan penggunaan candu serta lain-lain dadah berbahaya. Tujuan lain Akta ini adalah menyediakan peruntukan bagi pemulihan penagihan-penagihan dadah dan memberikan bidangkuasa istimewa kepada mahkamah berhubung dengan kesalahan-kesalahan mengenai dadah berbahaya⁴⁹.

Semasa penggubalan Ordinan Dadah Berbahaya 1952, ketagihan dadah tidaklah sebegitu ketara keadaannya. Masalah utama pada masa itu ialah berkaitan dengan pemedat-pemedat candu. Penyakit ketagihan selain dari candu tidak begitu merunsingkan. Ordinan ini tidak begitu tegas dalam soal-soal hukuman bersabit dengan ketagihan dadah. Namun begitu keadaan telah berubah dengan munculnya penyakit ketagihan dadah yang sebegitu ketara di sekitar tahun 1970-an. Keadaan ini menyebabkan perlu suatu tindakan tegas dibuat bagi mencegah berleluasanya ketagihan tersebut⁵⁰.

Berdasarkan kepada undang-undang yang diperuntukkan dalam Akta, Seksyen 39B Akta Dadah Berbahaya 1952 (Pindaan) 1983 Akta A533 dengan jelas menyebut hukuman mati mandatori ke atas pengedar dadah yang disabitkan kesalahannya. Sebelum pindaan dibuat oleh Seksyen 14 Akta Dadah Berbahaya (Pindaan) 1983 Akta A533, peruntukan Seksyen 39B(2) Ordinan 1952 seperti yang dipinda oleh Seksyen 7 Akta Dadah Berbahaya (Pindaan) 1975 Akta A293 ialah hukuman mati dalam bentuk pilihan kepada penjara seumur hidup. Jika hukuman mati tidak dijatuhkan, pengedar berkenaan hendaklah juga dihukum sebat. Tetapi selepas pindaan dibuat oleh Seksyen 14 Akta Dadah Berbahaya (Pindaan) 1983 Akta A533, hukuman mati di dalam Seksyen 39B(2) Ordinan Dadah Berbahaya 1952 seperti yang dipinda oleh seksyen 7 Akta Dadah Berbahaya (Pindaan) 1975 Akta A293 menjadi hukuman mandatori dan digunakan seingga kini.

Alasan utama yang diketengahkan oleh Menteri Undang-Undang bagi pindaan kepada kesalahan mengedar dadah ialah selain daripada keuntungan lumayan, pengedar-pengedar dadah mendapatkan hukuman yang dikenakan adalah tidak setimpal dengan keuntungan yang

---

melakukan suatu kesalahan berjadual, setiap seorang daripada rakan sejenayahnya mengenai kesalahan itu yang berada di tempat kesalahan itu dilakukan atau cuba dilakukan atau disubahati dilakukan, yang mungkin dengan munasabah dianggap telah mengetahui bahawa orang itu telah membawa atau ada dalam miliknya atau di bawah jagaan atau kawalannya senjata api itu hendaklah, walaupun tiada apa-apa kecederaan yang disebabkan oleh lepasan tembakan itu, dihukum mati melainkan jika dia membuktikan bahawa dia telah mengambil segala langkah yang munasabah untuk mencegah lepasan tembakan itu."

⁴⁹ Azman Mohd Noor & Mohd Al-Ikhlas bin Ghazali. (2010). Penyalahgunaan Dadah dan Kewajaran Peruntukan Hukuman Mati ke Atas Pengedar Dadah di Malaysia: Satu Analisis. *Jurnal Fiqh*, 7, 29-48.

⁵⁰ Azman Mohd Noor & Mohd Al-Ikhlas bin Ghazali. (2010). Penyalahgunaan Dadah dan Kewajaran Peruntukan Hukuman Mati ke Atas Pengedar Dadah di Malaysia: Satu Analisis. *Jurnal Fiqh*, 7, 29-48.

mereka perolehi⁵¹. Malah, perdagangan dadah ke bahagian-bahagian dunia yang lain oleh rakyat negara ini akan merosakkan nama baik negara di dalam bidang antarabangsa⁵². Justeru, itulah alasan mengapa pindaan dibuat dengan memasukkan hukuman mati bagi kesalahan mengedar dadah.

Mahkamah Persekutuan telah menggunakan pindaan ini dalam *Pendakwa Raya v. Oo Leng Swee & Ors*⁵³, satu kes rayuan daripada Mahkamah Tinggi Alor Setar. Dalam kes itu tiga orang yang dituduh telah ditangkap di Kulim ketika sedang memproses dadah. Sejumlah 3441 gram morfin beserta 2880.3 gram heroin turut dirampas. Tuduhan kerana mengedarkan dadah dibuat di bawah seksyen 39B Akta Dadah Berbahaya dan yang dituduh disabitkan dan dihukum penjara seumur hidup. Pendakwa Raya mengemukakan rayuan untuk menambah hukuman dan ianya telah diterima oleh Mahkamah Persekutuan dengan menggantikan hukuman penjara semur hidup dengan hukuman mati.

Namun begitu, untung nasib pesalah-pesalah yang sedang meringuk di penjara menanti hukuman mati bagi kesalahan mengedar dadah kini masih belum diketahui memandangkan Menteri di Jabatan Perdana Menteri, Datuk Seri Mohamaed Nazri Aziz telah mencadangkan kepada Kabinet dan meminta moratorium terhadap pelaksanaan hukuman mati di bawah akta ini sehingga pihak Peguam Negara selesai menjalankan kajian. Alasan yang diberikan untuk memansuhkan hukuman mati bagi kesalahan ini ialah menggantung keldai dadah tanpa memberkas ketua mereka tidak akan membendung kegiatan pengedaran dadah sebaliknya meningkatkan lebih banyak penggunaannya⁵⁴. Malah, desakan negara-negara jiran yang menghantar surat dan sesi mesyuarat dengan delegasi negara luar yang memohon supaya hukuman mati banduan rakyat mereka yang berada di penjara Malaysia ditangguhkan menyebabkan Malaysia kembali mengkaji keberkesanan hukuman mati yang telah diperkenalkan. Namun begitu niat Jabatan Perdana Menteri untuk menangguhkan hukuman mati yang dijatuhan pada penghujung perbicaraan tidak membuktikan akta ini tidak berkesan langsung atau ketinggalan zaman atau zalim, sebaliknya ia merupakan strategi bagi memujuk negara asing tertentu untuk tidak melaksanakan hukuman mati ke atas warga negara Malaysia yang telah ditangkap dan dikenakan hukuman mati di negara berkenaan⁵⁵.

KESIMPULAN

Hukuman mati bukanlah suatu undang-undang yang asing di Malaysia. Malahan ianya telah dibuktikan berkesan pada zaman Kesultanan Melayu Melaka dahulu sehingga Melaka amat terkenal di dalam dan luar Nusantara kerana pusat ekonominya serta pelaksanaan undang-undangnya. Ini kerana, pihak penggubal undang-undang percaya yakni dari dulu hingga kini bahawa hukuman berat seperti hukuman mati mampu untuk mencegah jenayah berat. Sungguhpun data yang ada menunjukkan sebaliknya yang mana terdapat peningkatan dari segi jenayah berat yang dilakukan, namun hakikatnya adalah persepsi penggubal adalah tetap yakni hukuman yang berat mampu mencegah jenayah. Ketika negara-negara lain giat memansuhkan hukuman mati namun hasil dari kajian ringkas ini, Malaysia masih berpegang teguh dengan hukuman berat ini sungguhpun telah ada usaha awal untuk mengkaji semula pelaksanaannya. Apa yang pasti pindaan demi pindaan telah dilakukan mengikut peredaran zaman, keperluan dan cabaran masyarakat setempat. Sungguhpun demikian, perkembangan

⁵¹ Pembentangan Parlimen Dewan Rakyat. 3 Julai 1952.

⁵² Pembentangan Parlimen Dewan Rakyat. 3 Julai 1952.

⁵³ [1981] 1 MLJ 247.

⁵⁴ Kesalahan dadah – Mati atau Penjara? Jurnal Malaysia, 28 Julai 2014 daripada www.jurnalmalaysia.com/?p=1833.

⁵⁵ Prof Salleh Buang. (2012, 30 Oktober). Moratorium Hukuman Mati Kes dadah. Utusan Malaysia.

serata dunia juga membawa impak tersendiri yang perlu diberi perhatian yang sewajarnya oleh penggubal undang-undang di Malaysia.

PENGHARGAAN

Setinggi-tinggi kesyukuran dipanjatkan ke hadrat Ilahi Yang Maha Besar dan maha Berkuasa kerana dengan kekuatan dan kehendak-Nya, artikel ini dapat disiapkan dalam waktu yang telah dirancangkan. Ucapan terima kasih juga kepada semua pihak, sama ada secara langsung atau tidak langsung yang memberi galakan dalam penghasilan artikel ini.

RUJUKAN

- Abdul Monir Yaacob (Pnyt.). (2000). Kedudukan dan pelaksanaan undang-undang jenayah Islam di Malaysia. Kuala Lumpur: Institut Kefahaman Islam Malaysia, Kuala Lumpur.
- Abdul Monir Yaacob. (2001). Pelaksanaan Undang-Undang Jenayah Islam di Mahkamah Syariah. *Jurnal Undang Undang IKIM*.
- Ahmad Ibrahim. (1987). Sistem undang-undang di Malaysia. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Ahmad Mohamed Ibrahim. (1997). Pentadbiran undang-undang Islam di Malaysia. Kuala Lumpur: Institut Kefahaman Islam Malaysia.
- Azizan Abdul Razak. (Pnyt.). (1980). The Law In Malacca Before and After Islam. Tamadun Islam di Malaysia. Kuala Lumpur: Persatuan Sejarah Malaysia.
- Azman bin Mohd Noor. (2008). Hukuman mati mandatori: satu analisis menurut pengamalan undang-undang di Malaysia dan Syariah. *Jurnal Undang-Undang dan Masyarakat*, 13-27.
- Hashim bin Mehat. (1987), Undang-Undang Jenayah Satu Penilaian Dalam Hukuman Utama. Kertas Kerja Seminar Undang-undang dan Masyarakat. Bangi: Universiti Kebangsaan Malaysia.
- J Kennedy. (1962). A History of Malaya. London: St Martin's Press.
- Nordin Hussin & Shakimah Che Abdullah. (2011) Pentadbiran Kolonial Inggeris di Negeri-Negeri Selat dan Usaha Membanteras Jenayah. *Malaysian Journal of Society and Space*, 7, 141-154.
- Samad Ahmad. (2002). Sulalatus Salatin (Sejarah Melayu). Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Wan Hussein Azmi. (Pnyt.). (1980). Islam di Malaysia. Kedatangan dan Perkembangan (Abad 7 - 20M). Tamadun Islam di Malaysia. Kuala Lumpur: Persatuan Sejarah Malaysia.
- Zakiah Hanum. (1988). Asal-Usul Negeri-Negeri di Malaysia. Kuala Lumpur: Times Book International.

*Rahmath Nisa Binti Segu Alavudin merupakan calon Ijazah Doktor Falsafah, Universiti Malaya, Kuala Lumpur. Beliau boleh dihubungi melalui email: rahmathnisa5@gmail.com.

**Prof. Madya Dr. Jal Zabdi Bin Mohd Yusoff merupakan pensyarah di Fakulti Undang-Undang, Universiti Malaya, Kuala Lumpur. Beliau boleh dihubungi melalui email: jalzabdi@um.edu.my.